

ELUCIDATIO FIGURÆ MINORIS SUB TI- TULO: NOMINA PHASIVM ET ASPECTUUM LUNÆ.

FIGURA hanc ex Nobilissimi & Doctissimi Hevelii selenographia pag. 181. apposuiimus, ut eo facilius addisci possent varii Luna Crescentis & Decrescentis in Cælo Positus & Aspectus, ac quo pacto idem Planeta in suo Eccentrico crescat, & decrescat. In hac ipsa autem Figura cernere licet, Lunam semper averis à Sole cornibus splendere, atque hoc ad dextram sit, cornua sua ad Sinistram extendere, eademque

Luna semper averis à Sole cornibus splendens.

Phases Lunæ Crescentis.

HÆ Phases ab Interlunio ad Plenilunium in Semicirculo Luna Crescentis posita ostendunt quantitatem luminis, quod Corpus Luna Terreno Globo obvertit, dum inter Novilunium & Plenilunium paulatim accrescit. Luna Crescentis prioribus horis noctis lucet, & quo magis crescit, eo diutius noctu splendet, donec in Plenilunio totam noctem luceat.

Interlunium, Coniunctio d. Novilunium, quando Luna in ipso Coniunctionis cum Sole Puncto constituta, nusquam in Terris lumen suum conspici patitur. Fit hoc eo quod si-ve congressu, & conjunctione Solis & Lunæ, quod tempus à Plinio eleganter Interlunium appellatur, quo pacto Interregnum dicitur tempus illud, quod inter Regis defuncti obitum, & novi post creandi & constituendi electionem intercedit. Nam Interlunio durante Veterem Lunam ex conspectu nostro amissimus, & Novam nondum in conspectu habemus. Nominatur etiam Luna Silens, Nova, Vacua Sitiens, Luna Extincta, Neomenia, Nox Illumis.

1. Luna Prima, Luna Nova vespere post Occasum Solis in parte Cæli Occidentali se quandoque conspiciendam præbens.

2. Luna Corniculata, νεφελη γέννησις Græcis, quæ altero die post Coniunctionem apparet.

3. Luna Falcata, Semisextus Aspectus, ἡ Τριδανὰ Luna, τριδανὴ οὐρανὸν Græcis, quæ tertio post Coniunctionem die hanc faciem Falcis similem ostendit.

4. Luna Cornigera, ὁ Græcis μετὰ τὴν αὐτὴν ἐν νεφέλῃ, vel μετὰ τὴν αὐτὴν, Quarta Luna, quarto post Coniunctionem die in conspectum procedens.

5. Luna Curvata, vel Cornuta, aut Concava. Ocellus Aspectus. *

6. Luna Lunata. Sextilis Aspectus. *, quæ plarunque, quando quinque est dierum, hoc nomine appellatur: μενεαὶς Græce, quod nomen hæcenus enumeratis Phasibus ferè cunctis tribui solet.

7. Luna plusquam Lunata. Quintilis Aspectus. ◇.

8. Luna Adolescens.

9. Luna Dimidiata, Quadratus Aspectus. □. Dimidia, Secta Bisariam, Dimidiata, Bisecta, Bisecta, Quadra, Quadrata, Quadratura, Semiplena, Dividua, Æqua portione Secta, Divisa, Dissecta, διζήμενος Græce, quando dimidiam suæ Medietatis à Sole illuminatæ partem oculis visendam exhibet, & à Sole Circuli quadrante sive tribus Signis distat. Astrologis Quadratura Luna, Vulgo Prima Quadra. Ex Corniculata igitur in διζήμενος, Incrementum,

Phases Lunæ Decrescentis.

HÆ Phases à Plenilunio ad Interlunium in Semicirculo Luna Decrescentis se invicem subsequentes, monstrant modum & quantitatem luminis decrescentis, quod Luna Decrescens Terrestri Sphæra concedit. Hoc fit φθίνουσα μῆρας, qui Ἀράδ δεικνύμενος, & ἀμείων, quo Luna posterioribus horis nocturnis lucet, & tanto minori splendore effulget, quo magis decrescit, donec rursus ad Novilunium abiens penitus sileat.

Plenilunium, Luna Plena, Luna Pernox, Immensa Pleno Orbe, ut Plinius eam nominat, παννύχνη Græcis, quando Luna in Apogæo, Medietatem sui Corporis, pleno semper

versus dextram convertere, si Sol ad Sinistram existat. Multiplices autem Phases Lunares, quas varia Lunaris Corporis Elongatio à Sole varias & diversas causatur, Astronomis anam præbuerunt, ut, eas distinguendi causa, plures appellationes excogitarent, & tam Phasibus, quam Aspectibus certa nomina imposuerint, quæ in hac Figura ob oculos posita paucis declarabimus.

Phases Lunæ Crescentis.

sive Ascensio Luminis successiva Lunam mutat, quam sequitur Figura ἀφωγμένη, Gibba, Gibbera, Gibbosa, Gibberosa, Virinque Gibbosa, Virinque Curva, Virinque Incurva, Virinque Præmita, In Orbem Insinuata, ob Orbem, quem refert, insinuatam, Pluvia. Talem autem faciem nascitur, quando ultra tertium Signum à Sole abit, atque ita quatuor Signa, sive quartam Zodiaci partem emensa est, qui Luna habitus ab Astrologis Trinus Aspectus nuncupatur. Linea enim recta à Sole in Lunam protensa Zodiaci tertiam partem abscondit, faciemque hanc Luna die ferè duodecimæ ætatis obtinet. Hæc tamen omnia præcisè ad temporis momentum non restringantur oportet, idcirco quod Luna non uno momento faciei suæ mutationem iniens, sensim ac paulatim habitum ac statum suum mutat, teste Ovidio, 13. Metamorphos. ita carente:

Nec par, aut eadem nocturna forma Diana,
Esse potest unquam, semperque hodierna sequente,
Sic crescit, minor est: major si contrahit orbem.

Ipsa autem Luna Figura, ab Interlunio tempore usque ad Quadraturam cornibus apparet, se Corniculatam esse & νεφελη γέννησις appellandam loquitur: Sicut post διζήμενος cornibus amissis in Gibbum excrescit, & Gibberosam, aut ἀφωγμένην, i. e. utrinque curvam sibi faciem esse testatur. νεφελη γέννησις igitur Faciem inter Novilunium & διζήμενος suam ac ἀφωγμένην inter hanc & Plenilunium tam crescendo, quam decrescendo conspiciendam præbet, sicut ex Figura dicta in Type evidentiissime patet.

10. Luna à Quadratura Recens, sive plusquam Bisecta, quæ proximè Primam Quadraturam sequitur.

11. Luna Gibba. Aspectus Tridecilis. ◇. Altera post Quadraturam Primam Luna.

12. Luna in Orbem insinuata. Aspectus Trigonus Δ. In orbem insinuata, quando Luna cum Sole in Trinum Aspectum incidit, sive tertia Zodiaci parte, aut quatuor Signis integris ab eodem abest.

13. Luna Incurvata, Sesequadrus Aspectus. ◇. proxima Incurvata, post Trigonum Luna.

14. Luna Gibbosa. Biquintilis Aspectus. ◇.

15. Luna Gibberosa. Quincunx Aspectus. ◇.

16. Luna Adulta, quæ Phasi Luna oculo nudo semper Lumine Plena apparet.

17. Luna ad Oppositionem vergens, Luna Figura proxima Ad opposi-

Luna à qua draturam recens, Luna Gibbosa.

In orbem insinuata.

Gibbosa.

Gibberosa.

Adulta.

Ad opposi-

tionem ver-

gens.

Phases Lunæ Decrescentis.

radiorum Solarium lumine radiantem, Terreno Globo totam conspiciendam portigit. Tali Figuræ plenâ in conspectum prodire solet ætatis suæ decima quarta, aut, ut longissimè, decima quinta die, postquam senescens dicitur, pædetentim formas illas, decrescendo & ad priores à Sole distancias redeundo, prioresque Aspectus cum eodem repetendo induens, quas paulo ante crescendo exuerat. Ut autem Interlunio tempore Soli Luna est propinquissima, & cum eo coniungitur, ita Plenilunio tempore ab eo est remotissima, eidemque in recta Linea opponitur, Aspectusque hic est Oppositio ◇.

1. Luna

Reliqua decrescentis Lunæ nomina.

1. Luna ab Oppositione Recens.
2. Luna decrescens.
3. Luna Gibberosa. Quincunx Aspectus. ◇.
4. Luna Gibbosa. Biquintilis Aspectus. ◇.
5. Luna incurvata Decrescens. Sesequadrus Aspectus. ◇.
6. Luna in Orbem insinuata Decr. Trigonus Aspectus. Δ.
7. Luna Gibba. Tridecilis Aspectus. ◇.
8. Luna ad Quadraturam Properans.
9. Luna Bisecta. Quadratus Aspectus. □. Græcis διζήμενος, Bisecta altera, ubi Gibbosa seu ἀφωγμένη Fi-

Aspectus Lunæ & Solis.

Aspectus Lunæ & Solis.

UT Phases, ita & Aspectus Lunæ & Solis Elongationi, quâ se invicem recedunt, originem suam acceptam ferunt, ac sunt certi Stellarum inter se positus & situs in Zodiaco, alias Configurationes dicti, quos quinque tantum agnoverunt Veteres Coniunctionem puta, Oppositionem, Quadraturam, Trigonum, & Sextilem. Octo alios his addidit Keplerus, atque tredecim numero constituit, in tres Classes sive Ordines digestas. Primo Ordini ut fortiores ac potiores annumerantur Coniunctio, Oppositio, Quadratus, Sextilis, Semisextus, & Trigonus. Secundi Ordinis sunt Quintilis, Biquintilis, Quincunx, Decilis. Terti Ordinis, Ocellus & Sesequadrus sive Triocilis.

1. Coniunctio est Aspectus Stellarum ex Terra conspectarum, quo in eodem Zodiaci loco & gradu conveniunt: notatur hoc signo. ♄.

2. Oppositio est Stellarum à diametro sibi oppositarum, integrâ Quadrantem mediata, seu integris sex Signis à se invicem distantium, & Terram intervenientem utrinque aspicientium: Eius hæc est nota. ♅. Hi duo Aspectus Solis & Lunæ ut plurimum Syzygia, reliqui verò Configurationes nuncupari consueverunt.

3. Quadratus Stellarum Quadrante Zodiaci, sive 90. graduum Arcu, aut tribus Signis à se invicem removel, & designatur hæc notâ. ♆.

4. Sextilis hoc signo * notatur, sextâ Zodiaci parte, sive duobus Signis, aut 60. graduum Arcu Stellarum distantiam metitur.

5. Semisextus Aspectus hæc notâ † insignitus, duodecimâ Zodiaci parte, sive 30. graduum intervallo, aut uno integro Signo Stellarum disjunctas monstrat.

6. Trigonus sive Trinus Aspectus hoc Signo Δ insignitus, Tricentum Zodiaci, sive Arcum 120. gradus, aut quatuor integra Signa continens, inter Stellas se invicem aspicientes intercedere, docet.

7. Quintilis, quem Pentagonus quinque suis lateribus ita signat, ◇, quintâ Zodiaci parte, seu 72. graduum Arcu, Stellas se mutuo aspicientes, disjungit.

8. Biquintilis Aspectus, duplo interstitio, quàm in Aspectu Quintilis Stella disparatæ fuerunt, sive 144. gra-

dua Luna finitur, & νεφελη γέννησις Forma incipit. Vulgo Ultima Quadra.

10. Luna à quadratura recens.
11. Luna plusquam Lunata. Quintilis Aspectus. ◇.
12. Luna Lunata, παννύχνη. Sextilis Aspectus. *.
13. Luna Curvata Senescens. Ocellus Aspectus. *.
14. Luna Cornigera Decrescens. Decilis Aspectus. ◇.
15. Luna Falcata Decrescens. Semisextus Aspectus †.
16. Luna Corniculata Decresc.
17. Luna Senex in Coniunctionem propendens.

dum Arcu eadem inter se distidere hoc signo ◇ indicat.

9. Quincunx, quinque uncis Zodiaci, sive 150. graduum Arcu, qui quinque Semisextus Aspectus æquat, seu Signa quinque integra comprehendit, distantes inter se Stellas hoc Signo † arguit.

10. Decilis seu Semiquintilis, Stellarum decimâ Zodiaci Decilis parte, seu 36. graduum Arcu distantium distantiam hoc Signo ◇ prodiit, ac dimidiam Quintilis Aspectus partem complectitur.

11. Tridecilis seu Sesequintilis, tres Aspectus Deciles ex æquans, Stellas 108. graduum Arcu interstitium suum metientes, aut tribus Zodiaci decimis ab invicem remotas, indicio suo manifestat, & agnoscitur hæc notâ ◇.

12. Ocellus Aspectus signatus hac notâ *, Zodiaci Ocellis partem octavam, sive Arcum 45. graduum, interstitio, inter Stellas mutuo aspectu se invicem inuidentes, intercedenti assignat.

13. Sesequadrus, sive Triocilis tribus Ocellis æquales, seu unum & dimidium Quadratum complectens, 135. graduum Arcu definitur, & agnoscitur hoc Signo: * vel †.

Keplerus in Harmonia Mundi lib. 4. in quinque gradus Aspectuum Efficitatis dictos Aspectus distribuit. Primus gradus omnium fortissimus est Coniunctio, & Oppositionis: Secundus aliquantò debilior Quadratus: Tertius rursus priore minus efficax Trinus, Sextilis, & Semisextus: Quartus his viribus cedens, Quintilis, Biquintilis, & Quincunx: Quintus ultimus, & debilissimus Aspectuum Decilis, Tridecilis, Ocellus & Triocilis.

Quæstio hic occurrit, in quo statu, & aspectu Luna sit à Deo condita? In Novilunio eam creatam verisimile est, quia cursu suo Menses definit, quorum primus proculdubio, cum Luna recens creatæ Novilunio exordium suum cepit, quandoquidem Menses nullâ ratione alia initium suum capere poterunt.

Quo statu Luna sit condita.

Phasium Lunæ Schematismus.

Phasis sive Figura Lunæ est vel Invisibilis, vel Visibilis.

Invisibilis est vel νεφέλη, vel οὐδὸς.

νεφέλη sive Occultatio est, quando Luna, anteriore Hemisphærio Soli obverso, exceptos ejus radios, Hemisphærio posteriore, Globo Terrestri obiecto, occultat. Vocatur etiam παννύχνη, & Combusio Luna; Lunaque ipsa ἐν τῇ νύκτι & Νότα, & Dubia Judæis appellatur.

οὐδὸς, sive Coniunctio, cum Luna Solis centro directè subiecta est. Plebei Novilunium, Poete Silentem Lunam, vel Nullam, quia penitus non cernitur, nominant. Totam enim partem illuminatam tunc temporis à Terreno Globo averfam ad Solem convertit, atque id propter non cernitur.

Visibilis Facies dicitur, estque vel Crescens, vel Consistens, vel Decrescens.

Crescens est vel Vicinior Coniunctioni, vel Vicinior Oppositioni.

Vicinior Coniunctioni est vel Corniculata vel Dimidiata.

Corniculata, alias Falcata, νεφελη γέννησις apparet quarto die à Coniunctione, & Astro- nomis Aspectus Sextilis, ac Luna Crescentis Prima Quadra vulgo dicitur. Arabes & Turci Soleam Equinam nuncupant.

O o 2

Dimi-